

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANERBLADET

NR. 2 FEBRUAR 1970 55. ÅRGANG

Månedsskrift
for Soransk
Samfund

Højlund & Løgstrup

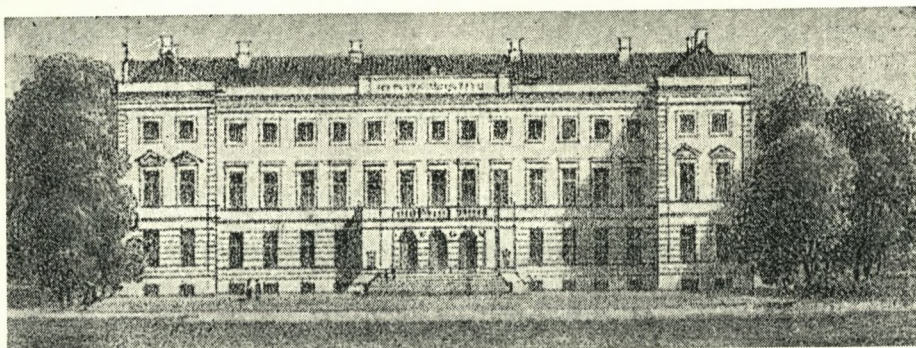
KONSULENTER FOR VIRKSOMHEDSLEDERE

Organisation - Markedsføring

Økonomi

Bygmarken 8, 3520 Farum

Telefon (01) 95 33 11

Academia Sorana

efter gammelt stik

SORANER-BLÅDET

FEBRUAR

55. ÅRGANG

NUMMER 2

Den »eensformige« dragt

Af lektor Svend Ranvig

Den »eensformige« dragt har siden den 15. marts 1828 – i 141 år – været et ubdrageligt kendetegn på soraneren, en fast og urokket tradition, indtil vore dages ungdomsoprør også begynder at pille ved den, idet et mindre antal af skolens elever, ca. 20 %, mandag efter efterårsferien mødte på skolen i civilt antræk. Denne »demonstration«, der hverken var sat i gang af elevrådet eller samarbejdsudvalgets elevrepræsentanter, men af en anonym kreds inden for eller uden for skolen, der ved udsendte flyveblade inden ferien havde opfordret til aktion, greb ind i reformbestræbelser, der allerede var i gang ved forhandling mellem de interesserede parter. Demonstrationen strakte sig kun over én dag, og ved en forespørgsel til elevernes forældre, ledsaget af rektors opfattelse af uniformsproblemerne og

elevernes argumenter for uniformens afskaffelse, fremkom som resultat, at kun ca. 10 % af forældrene ønskede uniformens afskaffelse, mens ca. 40 % kunne ønske ændringer og lempelser. Herefter har rektor i december måned udsendt et cirkulære om foreløbige ændringer i reglerne for elevernes påklædning, hvorefter de grå benklæder og den blågrå skjorte i forbindelse med en mørkeblå sweater med skolens mærke tillades anvendt hele året. Det samme gælder skolens blå vindjakke. Ligeledes mørkeblå benklæder i forbindelse med hvid skjorte og blå sweater uden udskæring med skolemærke. Hertil kan blå jakke eller vindjakke bruges. Til blå benklæder bruges stadig sorte sko, mens sko af anden farve er tilladt til grå bukser. Endvidere er den mørkeblå duffelcoat med hætte blevet tilladt over-

Den ældste Soraneruniform fra 1827.
(»Den blaa Dreng«).

tøj, og i 3. real og 3. g må blå blazer med skolemærke anvendes fra 1. januar.

Det er endnu for tidligt at spå om, hvordan den endelige udformning vil blive, men det har måske en vis interesse for Soranerbladets læsere at få en kortfattet redegørelse for den »eensformige dragts« historie gennem 141 år, på grundlag af den store Sorøbog bind 2, pag. 513 ff. og lektor Matthiessens efterladte papirer i Sorø Akademis Bibliotek, der rummer meget stof, som ikke kom med i Sorøbogen.

Da Frederik den Sjette havde tilsagt sin nærværelse ved den nye hovedbygningens indvielse den 21. maj 1827, fandt direktionen for universitetet og de lær-

de skoler det passende, at eleverne er klædt på »eensformig måde« med »en trøje af mørkeblåt klæde, pantalons af samme farve og hvid vest«. For at sikre ensartethed skal skolen sørge for indkøb af klæde fra Modewegs klædefabrik i København og desuden sørge for, at dragterne bliver syet, hvorefter udgifterne senere fordeles på eleverne. De to yngste klasser fik trøjer uden skød, de to ældste med skøder. (»Den blå dreng«).

Denne dragt gjorde så stor lykke, at den den 10. september 1827 blev normeret som højtidsdragt for skolens elever, og den 16. februar 1828 bestemte direktionen, at den for fremtiden skulle være daglig dragt, om vinteren med benklæder af klæde og om sommeren af kadetlærred, og hovedbeklædningen skulle være en ottekantet kasket. Føniksknapperne blev indført ved samme lejlighed.

I en fortegnelse fra samme tid over, hvad eleverne skal medbringe af tøj, nævnes tre par benklæder af kadetlærred og en voltigértrøje (gymnastiktrøje) af samme stof. Det ser med andre ord ud til, at de to par kadetbenklæder er sommerbukser, og det tredje par sammen med trøjen er beregnet til gymnastikdragt, og af denne opstod den senere sommeruniform af kadettøj, som først blev afskaffet efter den anden verdenskrig, da det ikke mere lod sig gøre at fremskaffe kadetlærred, og afløstes af den grå sommeruniform, der efter kort tids forløb viste sig for upraktisk og afløstes af de nuværende grå bukser og blågrå skjorte.

Det har ikke altid været lige let at få respekteret kravene til den »eensfor-

mige« dragt. I en periode var hvide bukser moderne til bal, og skøderne viste sig på de smås uniformer og blev stadig længere på de stores. Resultatet blev, at rektor Bojesen i 1843 foreslår de korte skøder afskaffede, da de er uklædelige for mindre drenge og gået af brug for små drenge, så at trøjerne skal være enten runde eller med skøder. Dette bevilliges, og allerede 12 dage efter foreslår rektor Bojesen, at eleverne får lov til at anskaffe mørkegrå bukser og mørke veste til dagligt brug og konfirmerede sort eller mørk silkevest, og også denne ændring blev godkendt af direktionen.

Det gav ro en tid, men den 2. januar 1859 indkom til ministeriet et andragende fra 6 forældre om afskaffelse af »den eensformige dragt«. Det motiveres med, at »den eneste rette standsforskel bør være den højere eller lavere dannelse, humaniteten, og derfor bør man ikke udmærke den Sorø skolesøgende ungdom ved at uniformere den på halv militair vis.« Endvidere fremhæves, at »den blåe dragt er ei ubetydeligt dyrere at anskaffe og vedligeholde i anstændig stand end dragter af de fleste andre sorter klæde, hvorfor bibeholdelsen af den er en ubeføiet pecuniær byrde, som pålægges forældrene, og endelig findes dragten mildest talt meget uskønt og uhensigtsmæssig for næsten udvoksne unge mennesker«.

Andragendet sendes rektor Bojesen til erklæring. Han begynder med at pointere, at meningen er, at uniformen skal afskaffes også for alumner, ikke blot for skolesøgende elever, hvad ministeriet havde troet. De anførte grunde forekommer Bojesen svage og tvivl-

somme. At den særprægede dragt skulle bibringe eleverne aristokratiske ideer, strider mod hans erfaring. Han tror snarere, at »den ikke er meget yndet, i det mindste af de ældre disciple, af den simple grund, at unge mennesker gjerne ville gå klædt som andre og til en vis grad følge modens omvexlinger. Andre mene tværtimod, at den befalede klædning netop bidrager til at kue den aristokratiske ånd hos dem, der kunne være udsat for dens fristelser, idet den nøder den rige og den fattige, greven og håndværksmandens søn til omtrent at see ens ud«.

Endvidere tilstår Bojesen, at han personlig er stemt for en fri klædedragt. Han ynder ikke »formvæsen« og tror ikke på, at »den udvendige lighed, der tilvejebringes ved klædedragten mellem fornemme og simple, rige og fattige, kan kue det aristokratiske eller plutokratiske sind, hvor dette virkelig er til stede. Uligheden mellem stand og formue kommer dog til syne på så mange områder, og det gør ikke noget, at det allerede viser sig i skolen, så længe lærerne ingen forskel gør på rig og fattig«. 7. klasse har i de sidste 10 år været fritaget for at benytte uniform, og de har ikke været pyntesyge, så heller ikke på det område er der grund til frygt.

Desuden synes den særegne dragt rektor mindre naturlig nu end tidligere, for »Sorø var oprindelig et afsluttet og særligt institut og en ren opdragelsesanstalt. Vel begik man strax den insequentz at tillade sønner af embedsmænd og andre i den nærliggende by bosatte borgere at frequentere skolen, og skjøndt instituttets strenge cha-

rakter og dets fulde ansvarlighed som opdragelsesanstalt derved var betydeligt modificeret, var dog eleverne (alumni) dengang endnu det langt overveiende antal og disciplene (de skolesøgende) kun tolererede undtagelser. Skolen havde fremdeles dengang sin egen fra alle andre skoler aldeles forskellige undervisningsplan: den dimitterede til en særegen læreanstalt eller højskole. Nu er alt dette forandret. De skolesøgendes antal er efterhånden steget så højt, at det overgår elevernes (alumnernes), så at akademiet nu er en almindelig skole med en dertil knyttet opdragelsesanstalt. I henseende til undervisningsplan og dimission er det aldeles nivelleret med landets øvrige skoler. Der synes følgelig ikke at være nogen særlig grund til stede til at adskille de soranske elever og skolesøgende disciple fra deres kammerater hele landet over eller at ansee en sådan ensformighed for nødvendigere her end andre steder«. Dette har været motivering for de ovenfor omtalte lempelser i uniformen.

Men der melder sig én betænkelighed. Det drejer sig om »en gammel bestemmelse, hvor mange stærkt kalde på at bevare det bestående«. Uanset sin personlige stilling til problemet mener Bojesen, »at man ikke bør lade den almindelige mening upåagtet«, en ægte demokratisk holdning! En betydelig majoritet af lærerne er imod en sådan forandring, mange forældre ønsker stærkt at bevare den reglementerede dragt, og to af de seks underskrivere på det indsendte andragende har trukket deres underskrifter tilbage, den ene, fordi han havde troet, at det var rektors og læ-

rernes ønske at få afskaffet uniformen, og den anden med den motivering, at han havde skrevet under, fordi han havde set fattige børn i Sorø gå med elevernes kasserede uniformer. Det forekom endog at en dreng, der ikke var elev i skolen, mødte i kirken og blev konfirmeret sammen med skolens elever, iført fuld uniform, hvilket affødte en ministeriel skrivelse til rektor om at undgå den slags i fremtiden. Rektor Bojesen foreslår, at man »opsætter en sådan forandring, indtil en almindeligere stemning udtaler sig for den, eller, hvis man allerede nu vil gjøre et skridt i den retning, da ved en simpel rundskrivelse uden motiver for og imod, udbede sig samtlige forældres ja eller nej på det spørgsmål, om de ønske en forandring eller ikke, for således at komme til vished om, hvorvidt det i andragendet fremsatte ønske virkelig deles af den store flerhed af forældre og værger«.

Den 28. marts 1859 svarede ministeriet, at »sålænge ikke en almindelig stemning udtaler sig for en forandring, foretages der ingen sådan, bortset fra, at det på Bojesens forslag tillades elever i 6. klasse og 5. real at anlægge en mørkeblå frakke i st. f. spidskjolen«.

5. og 6. klasse havde i perioden fra 1883-98 tilladelse til at gå med stråhat om sommeren, men det passede kun dårligt til uniformen, og derfor indførtes sommerkasket med hvid puld for alle skolens elever ved ministeriel skrivelse af 23. juli 1898, og den 6. september 1906 tillades det elever af de tre nederste klasser at bruge korte benklæder i forbindelse med langskafte sor-

te strømper, og samtidig blev sidelommer i bukserne forbudt. De korte bukser og de lange sorte strømper forsvandt før 1930, men mon de nogen- sinde formelt er blevet afskaffede?

Med hensyn til lærerne blev det ved indvielsen påbudt dem at bære hofdragt, afrundet kjole med enkelt krave og én rad knapper, hvid, broderet atlasvesvest med skød, knæbukser, silkestrømper og chapeau-bas, men denne dragt blev dog ikke ophøjet til dagligdragt! Som et kuriosum kan nævnes, at direktor Estrup i et brev af 5. februar 1837 om elevernes overtøj, cheniller overfor frakker, oplyser, at direktor selv »ved alle meer eller mindre højtidelige forsamlinger af elever og disciple har båret såvel den for disse reglementerede eensformige dragt som også den ikke reglementerede blå chenille for at holde dragten i ære«, så den legendariske rektor Bartholomæus Hoff har ikke været så stort et særsyn som tidligere antaget, når han holdt sommerferie i rektorhaven med en hvid elevkasket på hovedet.

Soranerfrokosten

Torsdag den 5. februar 1970

Vor formand fortalte i sin velkomst, at man specielt havde indbudt *Magnussen*, *Friis* og *Clausen* for at få den historiske sandhed frem om, hvordan det oprør var foregået, som blev nævnt sidste gang i forbindelse med »25-års-jubilæum« for frokosterne. Et oprør der var blevet så vellykket, at bestyrelsen havde måttet hylde det militære princip, »at kan man ikke hindre en skandale, kan man i hvert fald sætte sig i spidsen for den«.

Det blev nu oplyst – mest af *Friis* og *Clausen* – at denne rebellion (det var

Bruuns udtryk) var startet ved en generalforsamling, hvor de unge ville have haft sold bagefter; da bestyrelsen stærkt sagde »Nej«, så lavede man det selv. Ved den første aften med gule ærter m. m. kom der 70! Og næste måned i januar 1928 fulgte man successen op med et lige så velbesøgt andespil. På en generalforsamling bad man derefter bestyrelsen om 300 kr. til at fortsætte med; dette blev nægtet, hvorpå man fik generalforsamlingen til at bevilge pengene – *Clausen* kan stadig ikke forstå, at bestyrelsen *ikke* gik af! (Det har virkelig været tider.) Redaktionen havde derpå forsøgt at nægte annoncer om sammenkomster optagelse; en foredragsaften om Sorø-traditioner var alligevel blevet annonceret, – man havde i sidste øjeblik skaffet *Raaschou-Nielsen* som foredragsholder, og de unge havde den lykke, at redaktionen polemiserede mod ideen og kom for skade til at karakterisere foredragsholderen som inkompetent!

Det kan være, at det var efter denne skandale, at bestyrelsen akkviescerede; sammenkomsterne fortsatte (referenten husker stadig 4 portioner gule ærter og 8 pandekager engang i 1941) på forskellige steder i byen, og i 1944 måtte man på grund af krigens forhold ændre det til frokoster og fik husly, hvor vi er nu.

Clausen håbede, at der snart måtte komme et tilsvarende oprør, der kunne give en ny omsiggribende form for liv i samfundet; *Jonas Bruun* ville også byde nye ideer velkommen, »vi kan ikke undvære oprøreres gode ideer«.

Dette førte til, at vi talte en del om evt. fornyelse i foreningens liv. *Saxtorph* spurgte – med henblik på 30-årsfejring – om forårstur til Sorø. *Kann Rasmussen* mente, at frokosterne var en god form for foreningsliv, i denne forbindelse ved at man ved invitationer og på anden måde altid ville kunne lægge nyt indhold i den vedtagne form. *Bruun* pointerede endnu engang sin lydhørhed for friske ideer og nævnte for-

uden frokosterne bladet og rusfesten som eksempler på godt foreningsliv, og især fandt han, at biografierne havde skabt et nyt bindeled mellem gamle soranere. Man ville så sandelig holde fast ved turene til Sorø, hvor vi sammen med kammerater genser de steder, der betyder noget for os. Henset til virksomt foreningsliv nævnte *Erik Sanders* den jydsk afdeling. Han havde været til Holberg-aften og generalforsamling og var dybt imponeret af jydernes procedure: »Nu er vi alle samlet. Formanden er rejst til udlandet. Jeg foreslår Borch-Jacobsen som ny formand – Borch-Jacobsen er valgt. Så kan vi gå til bords.«

Der blev selvfølgelig også sagt andet end denne ret så nøgterne diskussion om, hvilke former der vil give vor forening størst mulighed for fornyelse. *Degn* var ved en af de historiske sammenkomster på »Keglebanen« blevet blokket i l'hombre uden narrestreger, men til 25 øre pinden. *Mackeprang* blev af ombyrderfejlene i forrige nr. inspireret til et af sine sædvanlige vidunderlige causerier, der ganske unddrager sig mine evner som referent.

Og så blev der som sædvanlig snakket godt og hyggeligt, mand og mand imellem. Må jeg med hensyn til frokosternes værdi som livsform fremføre *Hanson* fra 51; han havde flere gange håbet at kunne komme og tromme nogle af sine samtidige sammen. Nu var han kommet (for første gang) alene, de ham nærmeste var de talstærkt mødende 55'ere og 56'ere; han kom til at sidde mellem to af sin faders konfirmander fra 40 og 41. Men alligevel – han var fast besluttet på at komme igen. *Alle I, der holde Jer tilbage, mærk Jer dette.*

Som den opmærksomme læser forlængst vil have iagttaget, var Schjærff forhindret i at komme og havde indkaldt reserverne; men jeg kan berolige; det var blot ængstelse for det rå og usikre vejr, der havde holdt den gamle redacteur hjemme.

Næste gang er torsdag den 5. marts d. å. kl. 12.15. N. Sx.

Min skoletid

Af Poul Schjærff

HOS ANNETTE

En augustdag anno 1897 indfandt jeg mig sammen med mine kammerater i Annettes villa på Frederiksvej – lidt ængstelige var vi, men tillige forventningsfulde. Ængstelsen svandt hurtigt, og forventningerne indfries i fuldt mål.

Gennem en rummelig forstue trådte man til højre ind i et større lokale; her foregik det meste af undervisningen. Den ene væg domineredes af et stort Danmarkskort, der hensatte mig i forbavselse; jeg kunne nemlig ikke fatte, at en oberst kunne udarbejde et generalkort over Danmark. På 1. sal lå til supplerung en mindre stue. Foruden Annette underviste i min tid den høje, tynde frk. Lakjer samt frk. P.; hun stod for mig med sine runde æblekinder og trofaste øjne som en helligdom, og hun blev mit livs første sværmeri.

Men den, der gav det hele liv, var Annette. Den lille skikkelse var fuld af energi; sund naturlighed var hendes særkende; med enestående tålmodighed (man må væbne sig med »toldmod«, som grevinde Danner skrev til sin kongelige gemal) hørte hun på, hvad vi havde at betro hende af vor lille verdens oplevelser. Orden og respekt var der; hun havde ikke nødig at straffe, men hvis forholdene krævede det, var hun ikke bange for at stikke en lussing ud eller i grovere tilfælde bruge røret. Sidstnævnte afstraffelse foregik ude i gangen, men var uhyre sjælden. En enkelt

mindes Annette »som den meget dygtige, men også strikse forskolelærerinde, der bogstavelig talt bankede de kundskaber, der krævedes til optagelsesprøven på Akademiet, ind i de drenge, hun var blevet betroet at forberede til prøven, i øvrigt med det resultat, at alle uden undtagelse bestod prøven«. (Sor.-Bl. 1961: 104). – Jeg tør roligt hævde, at denne karakteristik er ganske misvisende og repræsenterer et enkelttilfælde.

En tilrettevisning kunne gives fint og diskret. En dag oppe i det mindre skolelokale sagde Annette pludselig til mig: »Du kan vist ikke tåle at sidde der.« Denne omhu for mit helbred rørte mig meget, men rørelsen forsvandt, da det viste sig, at jeg blev flyttet, fordi jeg kastede længselsfulde, romantiske blikke ud mod verden udenfor i stedet for at påhøre Annettes visdomsord.

To opgaver stillede Annette sig: 1) at meddele de fornødne kundskaber, 2) at opdrage sine elever til raske drenge. Begge løstes til fuldkommenhed.

Som underviser besad hun en enestående fortælleevne, forbundet med en grundig forberedelse af stoffet. Mon nogen kan glemme, hvor hun levendegjorde Det gamle Testaments skikkelser – den dag i dag lever i min bevidsthed Rebekka og den gamle Elieser, den ægyptiske kongedatter og fundet af Moses, Josefs hadefulde brødre; også situationen af vort lands historie står tydeligt for mig. Annette og min fader, der bl. a. læste Ingemann for min bror og mig, har hos mig vakt en livet igennem varende interesse for historie.

Og ikke nok med at vi læste og fik fortalt stoffet – nej, Annette »skrev til«; Nicolai Nielsens Danmarkshistorie var i

margenen fyldt med hendes tilskrifter (og hun havde verdens smukkeste og tydeligste håndskrift), der uddybede stoffet. Jeg læste længere frem i bogen og så helt bagi noget om en mand, der hed Georg Brandes, og som holdt foredrag om »Hovedstrømninger i det 19. Aarhundredes Litteratur« – hvad Hovedstrømninger var, voldte mig meget hovedbrud og blev i øvrigt ikke opklaret.

Annette distribuerede også hæfterne af Chr. Erichsens få år i forvejen påbegyndte serie Børnenes Bogsamling. De gule hæfter, 32 sider for 10 øre, åbnede for os en rigdom af oplevelser ved bekendtskabet med de klassiske børnebøger, ikke mindst »Børnene i Nyskoven«, som jeg nok har læst 50 gange, og i lang tid anså jeg stillingen som skovløber (gamle Jacob) for noget nær det ideelle af en tilværelse.

Dansken begyndte med studiet af F. C. C. Pedersens »ABC med Kridttegninger« – med den grå hane udenpå. På omslagets bagside har Annette prentet: 1) Juleferie til den 6/1 1897, 2) evangelisk-lutherske Kirke, to hver for sig værdifulde oplysninger.

For øvrigt var jeg m. h. t. dansk et hestehoved foran mine kammerater, da min søster i et anfald af pædagogik nogenlunde havde indviet min bror og mig i læsekunstens mysterier.

Alligevel frembød vort modersmål flere gåder. Et sted læste jeg: Aldrig skal jeg gense dig – først senere forstod jeg ordet: at gen-sé. Underligt syntes det mig også, at træ-kvinden susede gennem stuen. Også her fulgte snart gådens løsning. Vers lærte vi i hobevis. Ved en årsprøve reciterede jeg fejlfrít

samtlige 23 strofer af Hertz' »Den danske Soldat«.

Da jeg havde ret let ved at følge med, bad en moder mig hjælpe hendes søn en smule – det var første gang, jeg »underviste«, og jeg oppebar herfor den summa 25 øre *om ugen* – en profetisk tilkendegivelse af, hvad man gik ind til som lærer!

Nå, timerne gik som en leg, det eneste lidt triste var afsyngelsen af trosbekendelsen på en ret dystert melodi.

Annettes anden opgave: Den menneskelige udvikling af eleverne havde som baggrund hendes store kærlighed til og forståelse af drengenaturen (det fattede jeg selvfølgelig ikke dengang). Respekt og orden var der – som før bemærket – men omgangsformen var fri og naturlig, vi sagde du og Annette. Noget af hendes mål har fundet udtryk i et par verslinier, der tegner hendes ideal af en dreng:

Raske gutter, åbne blik,
ej med næbbet hænge,
det har altid været skik
blandt Annettes drenge.

Annette forstod ikke alene at gøre timerne lyse, hun forstod også, at til arbejde hørte fest.

Som fortalt i rimbrevet arrangerede hun en 1. december, frk. Lakjers fødselsdag, et helt tableau, hvor vi i den flagsmykkede skolestue var klædt ud som julenisser og i poetiske vendinger hyldede dagens fødselsdagsbarn.

Den 23. juni, Annettes fødselsdag, fejrede hun ikke for sig selv, men traktede på skovtur til Ægir eller Hjortnæs med chokolade, hvorefter røverlegen gik lystigt i den grønne skov.

1898 skulle turen først finde sted den

13. juli; dette hensatte os i et frygteligt dilemma, for samme dag afsløredes i Akademihaven Vilh. Bissens Holbergstatue; vi fór derop og påhørte med andagt Carl St. A. Billes afsløringstale, uden at ane, hvilken fornem person vi havde for os (tidligere gesandt i Washington, nu amtmand i Holbæk). Vi måtte flygte fra slutningen og ilede med vore 25 øre i lommen (for dette beløb kunne dengang en turs udgifter dækkes) i galop mod Frederiksvej og havde en dejlig eftermiddag.

1901 sluttede disse festlige år; for mit vedkommende med gråd og tænders gnidsel – jeg skulle ved afslutningen fremsige et eller andet, men ved tanken om afskeden brød tårerne frem. Senere, da vi var voksne, blev vi af Annette indbudt som censorer ved hendes årsprøver – det anså vi for et ridderslag.

Da helbredet svigtede, opgav hun 1925 sin skole; en tid rettede hun sig, men det gik dog gradvis tilbage, og den forventning, hvormed hun havde imødeset sit otium sammen med sin gode veninde, rektor Laura Jensen, Kruses skole, blev en skuffelse. Få dage efter en hjerneblødning døde hun den 8. juni 1939, men i mindet lever hendes uselviske arbejde og hendes menneskelighed – der er nu efterhånden kun få tilbage, der har været under indflydelse af denne inciterende personlighed.

Hvad der her er skrevet, er ikke en gammel mands erindringer i fortids bengalske belysning – de fire år hos Annette var, dengang jeg oplevede dem, og nu, da jeg mindes dem, et lyst og lykkeligt livsafsnit.

(Fortsættes).

Dødsfald

Sparekassebogholder Jens Madsen

* 19. maj 1900 – † 3. december 1969

Det er ikke så mange år siden jeg første gang traf Jens Madsen, men til gengæld var der derefter 2-3 år, hvor jeg jævnligt var i kontakt med ham, fordi han var med til at samle materiale til Soranerbiografierne af årgangene 1911-20. Der er ingen tvivl om, at det var ham en stor glæde at være med til dette arbejde, for han elskede skolen i Sorø og alt, hvad der havde relation til den. Han vidste mere om gamle soranere end de fleste, i særdeleshed naturligvis om de årgange, han selv havde set og kendt i skolen, 11 årgange, fra drenge, der kom ind i skolen i 1907 og gik ud i 1914, til drenge, der kom ind i 1.m. i 1918.

Jens Madsen blev optaget i skolens 2. m. 1913 og gik ud som nysproglig student 1919. Derefter opholdt han sig ca. 4 år i København, hvor han blandt andet tog 1. del af dyrlægeeksamen, men hans livsgerning kom til at ligge i Hadsund, hvor han 1924-57 var bogholder i sparekassen. Så købte han en gård i Støvring ved Randers, men solgte den allerede i 1962 og slog sig kort efter ned i Randers, hvor han var en trofast deltager i møder og festligheder i den derværende sammenslutning af gamle Soranere. Hans død indtraf pludseligt efter kun 1 døgn sygdom og netop den 3. december, Holbergs fødselsdag, hvor han havde glædet sig til at være med til en soranerfest i den anledning.

To år gammel løb Jens Madsen, hvis fader var gårdejer på Hadsundegnen, ind i en mejemaskine og mistede der-

ved sin ene fod. Det var ham nok gennem hele livet et besværligt handicap og hindrede ham i at deltage i sport og gymnastik. Triumferende fortalte han om, hvordan det alligevel lykkedes ham at blive medlem af Soldaterkorpset: Han meldte sig som sygepasser til det lille ambulancekorps, der ca. 1913 blev oprettet, vel nærmest til ære for skolens piger. En ambulance må have mulighed for rullende transport, og det drog Jens Madsen nytte af. Måske var det også på grund af denne invaliditet, Jens Madsen blev sparekassebogholder og ikke landmand eller dyrlæge. Hans store hobby – foruden Sorø – var kvægavl, og da især alt hvad der vedrører det sortbrogede kvæg. Sidst jeg så ham, fortalte han livligt og malende om en landmandsudflugt pr. fly til Holland, han kort før havde været med på; i løbet af en dag fløj man fra Jylland og hjem igen og fik endda set en masse sortbroget kvæg i Holland; ved hjemkomsten var han godt træt og udkørt, men alligevel lykkelig.

Jens Madsen døde lige så stilfærdigt som han levede. Vi, der arbejdede sammen med ham, erfarede først ved Soranerfrokosten den 8. januar, at han var død. – I sit testamente har Jens Madsen til sin gamle skole, »Sorø Akademis skole, som har betydet så meget for mig, og som jeg stadig føler mig stærkt knyttet til«, skænket hele sin bogsamling og efterladt en del af sin formue til deling mellem Sorø Akademis Bibliotek, Sorø Kunstmuseum og Soranerbladets fond.

Jens Madsen har således selv sat sig et varigt minde om en god Soraner. Disse ord er den blomst, vi ville have lagt på

hans grav, hvis der havde været lejlighed til det.

Ellen Vibeke Jensen (s. '1913).

— — —

Også jeg vil her rette en dybtfølt tak til Jens Madsen. Han var som få andre betaget af Sorø, hvad der gav sig positive udslag i arrangement af og deltagelse i Soranermøder i Jylland; han havde glædet sig til mødet på Holbergs fødselsdag, men et pludseligt hjerteanfald tog hans liv.

Han var utrættelig med at sende mig og dermed Soraner-Bladet referater af sammenkomster, ofte har han korrigeret indløbne fejl, og sidst, men ikke mindst, skænkede han mig et kartotek med lister over søskende, der har gået på Sorø Akademi; de varierer i tal fra 8 til 4. Arbejdet er mig til uvurderlig nytte ved min redaktion. *P. Sch.*

DIREKTØR EINAR COHR

* 17. februar 1901 – † 23. januar 1970

68 år gammel døde konsul, direktør Einar Ditlev Cahr pludselig i sit hjem den 23. januar. Han var søn af fabriksdirektør Carl M. Cahr (død 1925) og hustru Elfriede, f. Berg (død 1934). Han gik på Sorø 1912–17. Efter handelseksamen i Århus uddannedes han som sølvsmed på faderens fabrik i Fredericia; derefter fulgte tegneuddannelse på skolen for dansk kunsthåndværk; videre omfattende uddannelse i udlandet (Tyskland). Midt under et af de mange ophold i det fremmede blev han i 1925 kaldt hjem, da faderen døde. Han blev dengang prokurist i firmaet, merkantil direktør 1931, administrerende direktør 1959. Ved sin død var Einar Cahr for-

mand for bestyrelsen i A/S Carl M. Cohrs Sølvvarefabrikker. Dertil kom en uhyre række formands- og bestyrelseshverv samt fra 1944 svensk vicekonsul og 1964 konsul. 1968 trak han sig tilbage fra den daglige ledelse af firmaet. En søn, konsul Hans Cahr, er salgschef i virksomheden.

Konsul Cohrs store arbejdskraft blev der fra mange sider lagt beslag på, og fabrikkens produkter undergik fornyelser i pagt med tidens krav. *P. Sch.*

PAUL THEODOR NEDERGAARD

* 23. juni 1895 – † 25. januar 1970

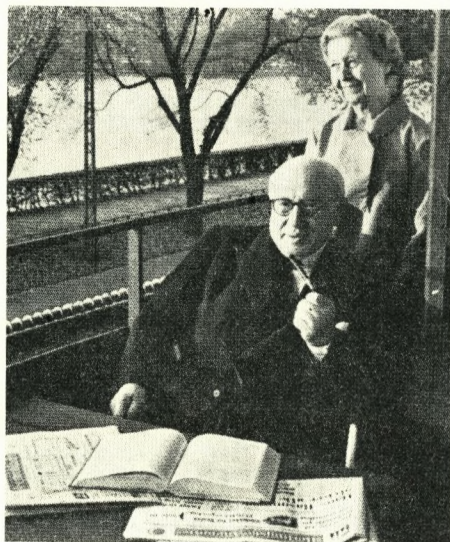
Ved Paul Nedergaards død har den danske kirke mistet en af sine flittigste præster og soranere en strålende og trofast kammerat. P. N. var præstesøn, født på Holmslands Klit, tilbragte sin barndom i Gerding præstegård i Øst-Himmerland og senere i Gierslev præstegård på Vest-Sjælland. Efter afsluttende eksamen fra Høng mellem- og realskole kom han i 1911 til Sorø for at gå videre i I G-k, blev student 1914, cand. theol. 1920 og efter et års lærervirksomhed ved Frederiksberg kommunale skolevæsen udnævnt til sit første præsteembede som kaldskapellan i Vanløse-Rødovre 25. februar 1921. To måneder senere holdt han bryllup med Yrsa Bjørn, der trofast har fulgt ham som præstekone gennem årene. 1924 blev han resid. kapellan ved Eliaskirken i København og 1945 sognepræst ved Sct. Matthæus kirke indtil afskeden i 1964.

Paul Nedergaard er blevet kendt i meget vide kredse i vort land, dels som meget benyttet prædikant i en lang år-række ved radiotransmission af guds-

tjenester og i forbindelse dermed ved arbejdet i Kristelig Lytterforenings ledelse og som medlem af Radorådet, dels gennem et omfattende forfatter-skab, der spænder fra prædikener over biografier, jubilæumsskrifter, kirkehistoriske arbejder til de store værker: Kirkelig Håndbog (kommet hvert 4. år ialt 12 udgaver fra 1923-67) og Dansk Præste- og Sognehistorie (hidtil udkommet 9 bind). Han har været medlem af adskillige kirkelige foreningers bestyrelser og redigerede i en lang årrække »Præsteforeningens Blad«.

Han kunne overkomme det utrolige, det skyldes ikke mindst, at hans tid var nøje inddelt, så intet blev forsømt. Han var en flittig sjælesørger i de sogne, hvor han var præst, han havde også tid til at leve med sin familie, hustru, børn og børnebørn, både i hjemmet og på ferierejser, og han var i den soranerkreds, der bærer navnet: FRATERNITAS SORANA, den selvskrevne førstemand, der med et uopslideligt humør og en naturlig veltalenhed var med til at gøre vore stævner så festlige, som de blev. Vi bevarer et lysende minde om ham.

Alvorlig sygdom har flere gange gjort forsøg på at standse den travle mand, men trods smerter og hæmmethed i bevægelsesfriheden holdt han ud med sin præstegerning og efter afskeden i 1964 med arbejdet med det stof, han gennem hele livet havde indsamlet, og som nu fik form i Præste- og Sognehistoriens levende skildring af livet i danske sogne, især i de sidste 100 år. Da P. N. døde, var alle danske sogne beskrevet med undtagelse af Haderslev Stift. Et lille team på 4 præster, hvoraf de 2 er

soranere, har påtaget sig at føre værket til vejs ende.

J. Juul Sørensen.

Gamle Soranere og soranske noter

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har fødselsdag i marts:

6. Fotorepræsentant *Svend Andrup* (f. 1920), Hjallesevej 12, 5000 Odense.
6. Arkivar *Knud Gjerhard* (f. 1920), Kirkegårdsvej 2, 8000 Århus C.
8. Overlæge *Gert Hørlyk Hjort* (f. 1920), Stenkløvervej 8 A, 2400 København NV.
13. Eksportchef *Bent Kernert* (f. 1920), Ved Bellahøj 13 A, 2700 Brønshøj.
14. Toldassistent *Alfred Gorm Jacobsen* (f. 1895), Dalstrøget 95, 2860 Søborg.
16. Tandlæge *Ulf Kaarsberg* (f. 1895), Vesterbrogade 81, 1620 Kbhvn. V.
17. Direktør *Benny Schaldemose* (f. 1920), Fuglegårdsvænget 26, 2820 Gentofte.

21. Repræsentant *Jørgen Gudmand* (f. 1920), Svanevænget 2, 2100 Kbh. Ø.
24. Overlæge *Flemming Kiørboe* (f. 1910), Wienervej 5, 2830 Virum.
24. Fru *Karen Trosborg*, f. Jul-Mortensen (f. 1920), Frugtheget 7, 2830 Virum.
27. Kontorchef *Aage Christiansen* (f. 1910), Birkebakken 37, Bistrup pr. 3460 Birkerød.
28. Cand jur. *Vilhelm Andersen*, økonomiministeriet (f. 1900), Frimestervej 28, 2400 Kbhvn. NV.
28. Tandlæge *Børge Assing* (f. 1900), Kobækvej 4, 4230 Skælskør.
29. Grosserer *Halvor Jensen* (f. 1895), Fridtjof Nansens Plads 10, 2100 København Ø.
30. Assurandør *Carsten Faurschou* (f. 1920), Tårbæk Strandvej 108, 2930 Klampenborg.
31. Købmand *Malthe Sehested Hoff* (f. 1890), 4293 Dianalund.

*

Jens Birkedahl Grell (s. '52) er pr. 1. januar 1970 udnævnt til underdirektør i A/S Varde Stålværk.

Mange er de, der har kvæget tunge og hals med Faxe Bryggeris produkter: Den lyse Faxe, der bør nydes afkølet, Sølv- og Guldtower. Hidtil har bryggeriet kun haft et udbygget distributionsapparat øst for Storebælt. Men nu har man erhvervet aktiemajoriteten i Valash, Århus, der i forvejen har et distributionsnet, der dækker Jylland-Fyn - og dette vil nu Faxe Bryggeri udnytte. Direktør *Bryde Nielsen* (s. '57) regner med, at man gennem det ny økonomisk-merkantile samarbejde vil kunne fordoble antallet af forhandlere af Faxe-produkter i det jysk-fynske område.

*

Bent Jacques le Fèvre (s. '55) er udnævnt til administrerende direktør i firmaet Georg Jensens Søvsmedie A/S pr. 1. februar 1970.

Orienteringsløb

Søndag den 5. april afholdes det årlige orienteringsløb mellem skolen og »de gamle«.

1970 er 25-året for terrænsportforeningens oprettelse på skolen. Det ville derfor være morsomt, om der i år kom nogle af »de gamle«, der var med i terrænsportsforeningens første år. Løbet bliver ikke mere fysisk krævende, end at *alle* kan deltage.

Vi mødes omklædt kl. 08.30 i Baldursalen. Omklædning kan finde sted ved gymnastiksalen. Efter løbet er der spising på skolen med efterfølgende sammenkomst, hvor vi fejrer 25-års jubilæet.

Der medbringes i muligt omfang følgende: papir, blyant, kompas, bemi og lineal.

Husk: 5. april kl. 08.30 i Baldursalen. Tilmelding senest d. 31-3-70 til Ole Halcken, Østbanegade 23, 4. th. 2100 Kbh. Ø. (Tlf. TR 6573).

Med venlig hilsen *Ole Halcken.*

Adresseændringer bedes meddelt til
SORANSK SAMFUND: Kassereren
 Civilingeniør S. Kamman
 Tobaksvejen 10
 2880 Søborg
 Tlf. (01) 89 11 44
 Postgiro 1710

SORANERBLADET: Redaktion
 Lektor P. Schjærff (ansvarshavende)
 Højagervej 67
 2960 Rungsted Kyst
 Tlf. (01) 86 38 32
 Overbibliotekar C. G. Elberling
 (ulønnet medarbejder)
 Algade 70
 4760 Vordingborg
 Tlf. (03 775) - 511 og 638

SORANERBLADET: Ekspedition
 Direktør N. E. Løgstrup
 Bygmarken 8
 3520 Farum
 Tlf. (01) 95 33 11

Fr. Palm Greisens Bogtrykkeri

SOLMULD

Forbedrer jorden og giver en endnu smukkere have

Bland Deres plantejord med SOLMULD eller dyrk direkte i SOLMULD — et udsøgt jordforbedringsmiddel fra svenske højmoser. SOLMULD er den bedste havenyhed i flere år. SOLMULD er næringsberiget og er ideel til al plantning, til jordforbedring, til topdressing og til overflade dækning mod tørke og ukrudt. Også når De anlægger græsplæne sikrer SOLMULD Dem et langt bedre resultat.

SOLMULD fås trykpakket i 80 l. (med håndtag) og 180 l. plastsække.

Hasselors Bruks AB Sverige

Danmark: Bygmarken 8 . 3520 Farum . Telefon: (01) 95 33 44

HR FULDMÆGTIG
LOUIS VICTOR A MATHIESEN
VESTERBROGADE 208-3 TV
79 KØBENHAVN V

<p>Advokat HARALD QVIST Landsretssagfører Mødeberettiget for Højesteret Frederiksberggade 25 (01) 12 32 64 Lrs. G. Tage Nielsens efft.</p>	<p>Alle forsikringer - Studieforsikring assurandør JON TRUELSEN Krogshøjvej 30 C7 — 2880 Bagsværd (01) 98 35 22 (bedst 9-12)</p>
<p>ORLA NIELSEN (03) 63 02 58 Byens førende forretning i Akademibeklædning</p>	
<p>BANKEN <i>for Sorø og Omegn</i> FILIAL AF PRIVATBANKEN I KJØBENHAVN A/S</p>	
<p>TH. C. JENSEN 1ste KLASSES SKRÆDERI Vedelsgade 14 (03) 63 03 58 4180 Sorø</p>	
<p>SVEGÅRDS BOGHANDEL SORØ TELEFON (03) 63 00 27 POSTKONTO 7163</p>	
<p>Mogens Krog-Meyer Højesteretssagfører Gothersgade 109, K. Minerva 5800</p>	<p><i>Forbedrer jorden og giver en endnu smukkere have</i></p> <p>SOLMULD</p>